

Paddenstoelen in laagveenbroekbossen

In laagveenmoerassen komen verschillende bostypen voor. Door de slechte toegankelijkheid is er relatief weinig onderzoek gedaan naar de paddenstoelen in deze gebieden. Toch herbergen laagveenbroekbossen een aantal karakteristieke soorten.

Melchior van Tweel (NMV)

Laagveenbroekbossen

Elzen- en berkenbroekbossen zijn de meest voorkomende bostypen in laagveenmoerassen. Elzenbroekbossen, met Zwarte els (*Alnus glutinosa*) als belangrijkste boomsoort zijn voedselrijk en meestal niet verzuurd. Berkenbroekbossen zijn voedselarmer en zuurder. Zachte berk (*Betula pubescens*) is hier de bepalende boomsoort. Beide bostypen zijn jaarrond vochtig tot nat. Omdat paddenstoelen permanent natte omstandigheden mijden, groeien ze hier vooral op de iets hogere delen en rond boomvoeten (Stortelder e.a. 1999a). Alleen de ontwikkeling van paddenstoelen in Berkenbroekbossen wordt sinds kort gemonitord in het Paddenstoelenmeetnet Moerassen en Venen. Daardoor kunnen (nog) geen uitspraken gedaan worden over trends. Er kan wel een beeld worden geschetst op basis van ervaring.

Elzenbroekbossen

Behalve in laagveengebieden komt Elzenbroekbos ook voor in beekdalen en laagtes in het zandlandschap. Er zijn minstens 104 karakteristieke paddenstoelensoorten bekend (Arnolds. 2013), waarvan veel strikt gebonden zijn aan Zwarte els. De Laagveenelzenbroekbossen zijn

doorgaans soortenarmer dan die in beekdalen, wat waarschijnlijk komt door hun geringere ouderdom. Zo komt een karakteristieke soort als de Elzenboleet (*Gyrodon lividus*) nauwelijks in laagveengebieden voor.

Meer dan de helft van de karakteristieke soorten groeit op dood hout; opvallend veel in vergelijking met andere bostypen waar dat aandeel veelal minder is. Soorten als de Roodporiehoutzwam (*Daedaleopsis confragosa*) en de Elzenweerschijnzwam (*Mensularia radiata*) zijn hier vaste verschijningen. De laatste is er ook de belangrijkste houtafbreker.

In het voorjaar verschijnen kleine schijfvormige soorten als het Elzenstromakelkje (*Rutstroemia conformata*), het Elzenpropschoeltje (*Calycellina alniella*) en het Elzenkatjesmummiekelkje (*Ciboria amentacea*) op afgevalen delen van de Zwarte els, zoals takjes, proppen en katjes. De afgevalen delen worden in het 1^e jaar door de schimmels gemummificeerd. Het jaar erop vormen zich vruchtlichamen precies op het moment dat nieuwe bladeren en katjes beschikbaar zijn voor infectie (Stortelder e.a. 1999a).

Verdroging vormt een probleem. Minder kritische soorten nemen hierdoor toe, terwijl typische broekbossoorten afnemen. In verdroogde Elzenbroekbossen kunnen bijvoorbeeld diverse soorten zompzwammen soms massaal op de bodem optreden (van Tweel & Ruiter. 2026).

Berkenbroekbossen

Berkenbroekbossen komen even-

Fijnschubbige elzenzompzwam.

Foto: Melchior van Tweel.

Echte tonderzwam.

Foto: Melchior van Tweel.

Gele berkenrussula.

Foto: Nico Dam.

Elzenweerschijnzwam.

Foto: Melchior van Tweel.

eens zowel op zandgronden als in laagveenmoerassen voor. Soms zijn dikke pakketten veenmos aanwezig. Van deze bostypen zijn slechts negentien karakteristieke soorten bekend, waaronder de Witte berkenboleet (*Leccinum holopus*). Veel andere soorten komen ook voor in Berken-Eikenbossen, zoals de Kleine berkenrussula (*Russula nitida*) en de Rimpelende melkzwam (*Lactarius tabidus*) (Arnolds & Veerkamp, 2008). Op veenmosrijke plekken kunnen zeldzamere soorten groeien, zoals de Veenmosrussula (*Russula sphagnophila*) en de Veenmosgordijnzwam (*Cortinarius subfusipes*). Opvallend is dat algemene berkbegeleiders als Vliegenzwam (*Amanita muscaria*) en Gewone berkenboleet (*Leccinum scabrum*) hier meestal ontbreken. Belangrijke houtafbrekers zijn de Berkenzwam (*Piptoporus betulinus*) en de Echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*) (Arnolds & Keizer 2001). Bij verdroging verdwijnen karakteristieke soorten en nemen soorten

van drogere berkenbossen toe. Sommige vochtminnende soorten, zoals de Gele berkenrussula (*Russula claroflava*), kunnen zich dan nog wel handhaven (Stortelder e.a. 1999b).

Bedreiging

Omdat laagveenbroekbossen meestal in een groot natuurgebied liggen is verdroging meestal een minder groot probleem dan elders. Het treedt op door ontwatering of natuurlijke successie waarbij de bodem dikker en dichter wordt. Elzenbroekbossen zijn van nature voedselrijker en minder gevoelig voor vermessing dan Berkenbroekbossen, die sneller reageren op stikstofbelasting. Dat uit zich vaak in toename van bramen (Stortelder e.a. 1998). Bij verdroging verdwijnen de karakteristieke paddenstoelen en krijgen soorten van drogere loofbossen zoals de Gewone krulzoom (*Paxillus involutus*) en Botercollybia (*Rhodocollybia butyracea*) de overhand.

Voor behoud van karakteristieke paddenstoelen van laagveenmoerasbossen is, naast minimale menselijke invloed, vooral een stabiele, hoge waterstand van cruciaal belang.

